15

A. Ω.

DISPUTATIO MEDICA,

DE

IPECUANHA,

NOVO GALLORUM

ANTIDYSENTERICO,

Quam

ANNUENTE JEHOVA

IN INCLYTA ACADEMIA LUDOVICIANA

Sub PRÆSIDIO

D. MICH. BERNHARDI

VALENTINI,

Phil. & Med. Prof. Publ. Ord.

E CATHEDRA PUBLICA VENTILABIT

A. & R.

CHRISTOPH. FRIDERIC. KNEUSSEL,

Mœno-Francofurtenſis,

Die Mart. H. L. Q. C.

GISSÆ-HASSORUM,

Typis Henningi Mülleri, 1698.

PROOEMIUM.

SPecificorum medicamentorum exiſtentiam qui negant, Naturæque ac ſanæ Medicorum Arti vim mihi facere videntur maximam. Quemadmodum enim poßibilitatem eorum modumque operandi in natura fundatum eſſe docet F. Hoffmannus in Diſp. de Med. Specif. veræque Modernorum Philoſophiæ minus contrariari oſtendit Illuſtris Boyle, Tr. de Specif. Med. conven. cum Philoſ. Corpuſc. ita fidißima rerum Magiſtra, Experientia, ſummam eorum & efficaciam & utilitatem ad oculum demonſtrat. Quajaci ſanè vires in curandis affectibus ♀reis non vulgares ſunt, ſed ſpecificæ. Sulphuris in affectibus cutaneis efficacia planè ſingularis eſt ejusque ſpeciem quandam arthritidis vagæ remedium eſſe certißimum, methodo cujuſdam Medici Celeberrimi

conſtat. Corticem *v.* Peruvianum *febribus aliisq; affectibus periodicis ſpecificè contrariari, quis ignorat? Et utinam plura hujus generis ſimplicia nobis innoteſcerent! ſiquidem vix aliâ ſemitâ ad ſummam Artis Medicæ perfectionem tandem devenire morbosque certius edomare poterimus. Novum hujus rei Specimen dedêre Galli, qui radice quadam, IPECVANHA dicta & per Luſitanos ex Indiis allata, non tantùm Pariſienſes ſuos, ſed & maximam copiarum Bellicarum partem à Dyſenteria, morbo ut ſpurciſſimô, ita & graviſſimô, liberarunt, ut non tantùm fama, ſed & Regis ſanctiſſimâ ſubſcriptione munita diplomata nuper confirmarunt; Ita enim Excerpta ex literis patentibus Regiis, à D.* Helvetio *& abhinc à Dn.* Leibniziô *nuper evulgata atteſtantur, quæ ita ſe habent:* Ludovicus

„ *Dei gratia, Rex Franciæ & Navarræ &c. &c.*
„ *Noſtris dilectis & fidelibus Conſiliariis & aliis*
„ *Officialibus, ad quos pertinebit, ſalutem &c.*
„ *Mandato noſtro Remedium hoc Specificum*

(*ſine*

(*ſine recidivæ periculo, Diarrhœam, Fluxum* „
ſanguinis & Dyſenterias infallibiliter perſa- „
nans) diverſis experimentis examinatum com- „
probatumque & in Hoſpitali Generali & in „
Hoſpitio Dei (hoſtel Dieu) *Urbis no-* „
ſtræ Pariſiorum , ſucceßitque indiſcrimi- „
natim in omnibus omnino ægris , tali genere „
morbi laborantibus , etiam maximè deſperatis. „
Præterea Conſiliarius noſter & Archiatrorum „
Comes, D A Q U I N U S, multa experimenta „
& ſumſit ipſe & per alios ſumi curavit , quæ „
omnia eundem prorſus ſucceſſum habuere, quem „
ad nos retulere Legerius *Doctor Facul-* „
tatis Medicinæ Pariſinæ & Gatelenius „
Chirurgus, quibus perquiſitio in hanc rem à no- „
bis fuit commiſſa &c. Quandoquidem autem nobiliſsimum hoc medicamenti genus Noſtris in Regionibus ne quidem nominetenus cognitum ſit, hinc ſuaſu & manuductione Ampliſſ. *pariter ac* Excell. Dn. Præſidis, *Fautoris ac Patroni piè colendi, illud quam digniſsimum exiſtima-*

 vi-

vi, quod pro argumento Diſputationis publicæ *ſeligerem & quantum in Exteris de eo hactenus mihi innotuit, in publicum producerem, haud alium in finem, quàm ut Jehovæ Triunius Gloria magis celebretur, Ægrorumq; ſalus facilitetur, id quod faxit DEUS!*

CAPUT I.

DE NOMINE, DESCRIPTIONE & HISTORIA IPECUANHÆ.

§. I.

VT alia ex Indiâ utrâque ad nos allata ſimplicia, pro varietate Nationum, à quibus ſive obſervantur, ſive colliguntur, variis ſimul nominibus donantur, ita & Radici, de qua agimus, hoc accidit, quæ Braſilienſibus *Ipecuanha* & ſi Marggravio credendum, Ipecacuanha, ab aliis Hypoacanna & Cagoſanga dicitur, HISP. Bexugillo l. Beguquella, Beculo, Beloculo: LUSITANIS Cipo de Cameras, GALLIS Becouguille ou Mine d' or, ſeu auri minera, vocatur, quùm non alibi, quàm prope ☉ mineras ſuccreſcat, quæ ultimum ipſi nomen tribuerunt. Aliis a Regione Radix Braſilienſis & ab effectu Radix Dyſenterica audit. Hinc breviter deſcribi poteſt, quod IPECUANHA ſit Radix Exotica, nodoſa & quaſi geniculata, curandæ Dyſenteriæ ſpecificè dicata.

II.

II.

Occaſionem, quâ Europæis primùm innotuit, ſuperiori jamdum anno ex Illuſtris Leibnitzii *Relatione ad Nat. curioſos , de Novo Antidyſenterico Americano* , dedit *Excell. Dn.* Præſes, in Præfat. *Diſſ. de nova Herniarum cura Regis Galliæ* : Mercator ſc. Gallus GRENIER 150. libras hujus Radicis ex Hiſpaniâ Pariſios attulerat eamque experientiæ D. Helvetii Jun. commiſerat, qui in Noſocomiis probatiſſimas Remedii hujus vires expertùs , rem tanquam à ſe inventam, ad Regem detulit & obtento non tantum munere, ſed & Regio privilegio, (cujus ipſe HELVETIUS mentionem facit in Dedicat. lib. *de curat. febrium per Chinam Chinæ in Clyſteribus*, Parmæ Italicè quoq; editi) liti, quæ inter Mercatorem & ſeipſum in Curia Pariſienſi agitata fuit, occaſionem dedit; Et hinc ferè eſt, quod citatus Helvetius remedium hoc ſive primum inveniſſe, ſive in uſum traduxiſſe aliisque manifeſtaſſe, a quamplurimis cenſeatur. Aſt licet eodem ferè tempore novam hanc Dyſenteriæ curationem (ſuppreſſo tamen Remedii nomine) publicæ luci expoſuerit, non tamen primus ille fuit, qui eam ſive deſcripſit, ſive exercuit, cùm non tantum A. 1690. Menſe Januario theſes quædam *de Radice Braſilienſi* in Scholis Med. Pariſienſib. ventilatæ ſint, ſed & expreſſo nomine fusè eandem deſcripſerit Guilielmus Piſo, in *Hiſtor. Naturali & Med. Braſiliæ*. Quid quod jam à viginti & quod excurrit annis eandem ſe Pariſiis vidiſſe aſſeveret Petrus Pomet in *Hiſtoria generali ſimplicium*, Gallicè conſcripta, *Lib. 2. c. 1. pag. 46. & ſeqq.* ubi dicit: il y a plus de vingt années, que

j'en

i'en ay vu à Paris, pour preuve c'eſt, qu'il ſ'en eſt trouvé une aſſez bonne quantité dans la boutique du feu le S. Claquenelle, Maître Apoticaire, qui tomba entre les mains, du Sr. Poulain ſon genre, auſſi Apoticaire, qui l'a remis en uſage, par ordonnances du Sr. Helvetius. Cur autem tot annis ante latuerit in officina Pharmaceutica, quàm in uſum traducta fuerit, ſine dubio in causâ fuit, quòd vires ejus & utendi modus adhuc fuerint incognita, quæ Grenerii relationi & communicationi debet Helvetius.

III.

Quod hiſtoriam ejus naturalem & in ſpecie LOCUM NATALEM attinet, certum primò eſt Radicem hanc ex Americâ ad Nos adferri. In quanam verò hujus parte proveniat, non ita planum eſt. Grenerius ſupra citatus in *Notis ad methodum medendi* ab Helvetio editam, ex Peruvia obtineri cenſet, æque ac corticem febrifugum quem Peruvianum alias à loco natali vocant. Piſo econtrà è Braſilia ad nos transferri adſtruit, unde & herba ejus Planta Braſilienſis Marggravio dicitur. His è Modernis adſtipulatur Pometus l.c. qui radicem hanc à Batavis & Luſitanis ex eo Braſiliæ tractu, qui Rio de genecyro dicitur, apportari perhibet, quod nomen fluvii eſt, Americam Meridionalem alluentis. Propterea tamen negari non poteſt etiam per Hiſpanos ex Peruvia afferri, cum obſervante Illuſtri Leibnizio multa Simplicia Braſiliæ & Peruviæ communia ſint, ipſumque Balſamum Peruvianum etiam in Braſilia reperiatur.

IV.

IV.

Planta hujus radicis B. Dn. Hermanno *Præceptori meo ad urnam* usque *fideliſſimo* dicitur repens ipſique videtur annua. Pomet è contra plantas omnium Specierum (de quibus infra) partim repentes, partim erectas eſſe ſtatuit, ita ut ad altitudinem dimidii pedis aſcendant, quarum folia parietariæ haud diſſimilia, è quorum mediô flores albicantes V petalorum erumpunt, parvis capitulis inſiſtentes, baccas fuſci coloris proferentes, quæ maturitatis tempore obſcurè rubent, crasſitie cerasi ſylveſtris. Baccæ hæ pulpam albicantem & ſucculentam comprehendere dicuntur, in quâ bina grana eaque dura & flaveſcentia, lenticularis figuræ, continentur, *vid. citat.* Pomet. Piſo verò aliter plantam Ipecuanhæ Albæ, aliter Nigræ deſcribit, quarum priorem in pratis repentem, alteram vero in locis opacis & nemoribus denſioribus plus minus erectam reperiri cenſet, ejusque figuram addit.

V.

Collectio radicis hujus iis, qui ad metalla damnati ſunt, committi dicitur, è quibus tamen ſolertisſimus & laborioſisſimus per integrum annum vix ultra XII libras colligere valet, quod ipſum pretium ejus tantoperè augere ſolet. Libra enim ejus in Batavia XXX. florenis ſi non tot imperialibus & ultra venire ſolet; unde noſtris in Regionibus parca manu, cumprimis in pauperibus, præſcribi poteſt. Quô tempore autem colligi debeat, ex communi illa Regula conſtat, quâ herbæ in flore, radices in vigore colligi jubentur. Poſt collectionem exſiccata ſervari poteſt in multos annos, cum ob reſinoſitatem non

facilè vires deponat antidotales diaphoreticas, licet aliquid de emeticâ perire ſoleat.

CAPUT II.

DE SPECIEBUS IPECUANHÆ EJUSQUE SELECTU.

§. I.

Binas Ipecuanhæ Species reperiri, ſuo jam tempore oſtendit Piſo, Nigram ſcil. & Albam; vid. *Hiſt. ejus Nat. & Med. Braſiliæ lib. 4. cap. 53. pag.* 131. Gallus verò ſuprà citatus Tertiam addit, flaveſcentem, dum in *Appendice* libri ſupra allegati inquit: On apporte trois ſortes d' Ipecuanha d' Amerique, sçavoir la noiratre, la blanche & la blonde: quæ poſtrema verò, nî fallor, proles eſt herbæ Caapiæ dictæ à Piſone ſupra cit.

II.

IPECUANHA NIGRA communis eſt Species è Braſilia ad Nos delata, quam fusè deſcribit Piſo, qui primus omnium Specifici hujus antidyſenterici mentionem fecit. Radix eſt digiti ferè longitudinem adæquans, craſſitie calami ſcriptorii, flexuoſa, inæqualis & quaſi geniculata, plurimis aſperisque in ſuperficie circulis aut annulis exaſperata, extus fuſca, intus griſea, ſapore ſubacri & quodammodò amaro nauſeoſo, linguam maſticata mucilagine quadam quaſi inveſtiens, reſinoſa ſimul & pinguis, unde quoque durabilitas ejus deducenda, ſiquidem reſinoſa diutius aſſervari poſſunt, quam ſolo-volatilia: Miteſcere tamen tempore & acrimoniæ aliquid deponere, inde patet, quod recentior magis acris ſit & nauſeoſa, quàm exſiccata.

III.

III.

ALBA, quæ IPECUANHA BLANCA Luſitanis audit, rarior eſt & penes Europæos non æque uſualis. Adfertur pariter ex Braſilia, & in eo differt à priori, quod radicibus gaudeat albicantibus, ad been album vel rad. dictamni albi proximè accidentibus. Folia autem acetoſæ folio rotundo ſimilia ſunt, licet alii pulegio eandem aſſimilent. Diſcrepat etiam intuitu figuræ & ſuperficiei externæ, ſiquidem gracilior eſt priori, nec tot zonulis gaudens, nec adeo amara. De reliquis ratione uſus differentiis in cap. ſeq. fuſius dicetur.

IV.

FLAVÆ denique nemo, quod ſciam, unquam mentionem fecit, præter unicum Pometum, qui in *appendice* operis ſui ſupra laudati ſequentia de illa refert: Flava, *inquit*, ex Peru adfertur per Hiſpanos, quibus „ Bexugillo audit, quod in vernacula noſtra Becouguille „ ſonat. Craſſiſſimæ ejuſdem radices tres præterpro- „ pter lineas æquant craſſitie. Radices ſunt intortæ, „ annulis quibuſdam exaſperatæ & flaveſcentes, per „ quarum longitudinem nervus ſeu fibra trajicitur ipſis „ pallidior, hæcque fibra cortice circumdata eſt, lineæ „ craſſitie, fragili, ſi bene exſiccata eſt, amara, reſinoſa „ & in qua virtus medicamentoſa potiſſimum concen- „ trata eſt. Eæ quæ ordinariò venum proſtant, vix uni- „ us vel alterius lineæ craſſitiem habent, nihil tamen ob- „ ſtat, quo minus inſimul optimè conducant.

V.

Ex his omnibus palmam ducit flava, quæ ſupra auri mineras reperitur, in apicibus montium, cum reliquæ binæ Species in eorum radicibus, vallibus, pratis aliisque

locis ſuccreſcant, id quod in cauſa eſt, quod hæc & nariſſima omnium & cariſſima ſit, eoque magis, quod & virtutibus reliquas antecellat. Nigram enim nimis vehementem, albam vero exiguæ virtutis eſſe teſtatur Leibnitzius *in Epiſt. ſupra alleg.* §. 15. Europæi nigra fere ſunt contenti, quæ cum adulterari ſoleat (ut exoticis ferè omnibus commune eſt) & ſæpiſſime minus recte depurata ad Nos tranſmitti, hinc ſelectus quidam inſtituendus. Eligatur ergo recens, carnoſa, compacta, nec fragilis, ſubſtantia gaudens reſinoſa, & quæ per medium ſui tractum fibram aut nervum tranſmittat, ſaporis acris amari & nauſeoſi. Maximoperè autem cavendum, ne fibris propriis & appendicibus permixta ſit, quas ii, qui eandem nobis afferunt, illic relinquunt, ut pondus augeatur & pretium, quandoque etiam innocentes, cum ſignum bonitatis raro ipſis notum ſit. Eæ enim tantum radicis partes ad Medicinam antidyſentericam aptæ ſunt, quæ annulis & circulis circumdatæ ſunt: Glabræ econtra appendices, ſi non omni, antidyſenterica tamen virtute prorſus deſtitutæ ſunt. Præſtat quoque ea, quæ cortice denſiori & craſſiori prædita eſt, hæc enim potentior, reſinæ intuitu, quæ in cortice magis concentrata eſt.

CAPUT III.

DE QUALITATIBUS, USU & DOSI IPECUANHÆ.

§. I.

Licet Specifica medicamenti hujus vis à textura ejus formali potiſſimùm dependeat, unde tota ſui ſubſtantia agit, juvabit tamen in particulas eandem conſtituentes

tes indeque profluentes qualitates ulterius inquirere, quæ uti partim fixæ, partim volatiles ſunt, ita harum intuitu, radix hæc calida eſt & acris: Illarum verò ratione adſtringens: Utrisque amarities debetur ſaporque nauſeoſus, unde facultas ejus tam emetica, quàm alexipharmica deducenda, quarum poſterior in Ipecuanha alba, prior in reliquis duabus Speciebus magis obſervatur. Interim hoc quoque prætereundum non eſt, quod in quibuſdam ſubjectis non ſemper ἄνω, ſed quandoque κάτω humores p. n. educat, non aliter ac in emeticis vulgaribus quandoque fieri ſolet. Præter haſce nominatas qualitates Piſo illi tribuit quoque facultatem mentem ſerenandi ac infarctus reſolvendi.

II.

Non ſine cauſa igitur radix hæc tanto in pretio habetur à Braſilienſibus, qui ut virtutes ejus Nobis primi revelarunt, ita eandem religiosè reſervare dicuntur, quum Piſone teſte præſtantius remedium adverſus plurimos morbos in his terris non reperiatur. Quam maximè vero in quibuſvis alvi fluxibus, Dyſentericis imprimis compeſcendis, ſe admirandam præbet, cùm non materiam ſolum morbificam, utut tenaciſſimam à parte affecta revellat, (ſit verbo venia) eamque per ſuperiora utplurimum expellat, ſed & adſtringendo viſcerum tonum reſtituat. Hoc enim præ omnibus adſtringentibus habet peculiare, quod antequam fluxum ſiſtat, vomitum prius moveat, ut Rhabarbarum prius laxare ſolet, quam adſtringere. Quid quod & virtute alexiteria miaſma dyſentericum per poros cutis exterminet, adeoque triplici ratione ad morbum hunc ſubigendum conducat, vomitum prius, abhinc ſudorem & tertio adſtrictionem cau-

 ſando.

ſando. Quantum enim adſtringentia alexipharmacâ vi ſimul prædita ad curandam Dyſenteriam faciant, tormentillæ radix docere poteſt, qua ſola pauperculi ſæpe haud infeliciter utuntur. Cum ergo omnia, quæ in quamplurimis antidyſentericis ſigillatim reperiuntur, in unica hacce radice, tanquam in exquiſitiſſimo naturæ munere (ut Piſoni audit) concentrata quaſi ſint, hinc & in Dyſenteriis inveteratis, etiam illis, in quibus inteſtinum rectum à materia adhærente eſt exulceratum, convenire dicitur à Pometo. Laudatur quoque in Teneſmo, ſi à materia cruda & plus minus acida è ventriculo & meſenterio ad inteſtina derivata & hinc revellenda, oritur; & cum in caſtris Dyſenteria quam maximè ex ſimilibus cruditatibus malaque Diæta propullule, hinc mirari non ſubit, copias Gallicas curâ Marchionis de Louvois, Miniſtri Regis Primarii, Specifico hocce in ultimo bello ſervatas fuiſſe.

III.

Notabile vero & in Praxi maximè proficuum eſt, quod eadem Radix in febribus intermittentibus inſigniter conveniat, ubi opus eſt purgatione, & quidem citra recidivæ metum, quam cortici Peruviano vulgo tribuunt, uti ex propria experientia comprobat B. Hermannus, qui in tali caſu Ipecuanham tum in ſubſtantia, tum in infuſo feliciter ſemper præſcripſit. In ſubſtantia quidem hac ratione:

Rec. *Rad. hypoac. pulv.* ℈ij. *vel* ʒj. D ex juſculo vel ▽ card. bened. vel vino abſynth.

Pro infuſione utitur vino abſynth. in dupla doſi.

Nec

Nec dubito in aliis pariter febribus ardentibus, cumprimis malignis, Diarrhoeam in ſpecie conjunctam habentibus, egregie convenire, cum materiam peccantem per vomitum expellendo, non Diarrhoeam modo ſiſtere, ſed & cardialgiam aliaque ſymptomata alleviare valeat.

IV.

Tandem DOSIN quod concernit, in ea quodammodò diſcrepant Authores. Guilielmus Piſo in pulverem redactæ ʒj. pro doſi exhibet: In infuſo vero ʒij. plus minuſve. Pomet paulò conciſiorem doſin commendat, ita ut in ſubſtantia ordinariò ʒß. & ad ſummum ʒj. in juſculo aut alio quovis vehiculo; In infuſo verò duplum concedat. Hermannus è contra adhuc minori quantitate contentus pro dyſentericis in pp. rarò ultra ℈j. propinat, niſi in robuſtioribus, ubi doſin ad ʒß. augeri jubet: In infuſo vero pariter ʒij. exhibebat: In febribus utrobique duplicando doſin. Hæc vero omnia in Ipecuanha nigra flavaque ſolùm obſervanda, in alba enim non æque peccare poteris, utpote quæ adeò leniter operatur, ut gravidis etiam & infantibus eam propinare ſoleant, reliquas non æque. Quodſi verò & priores illis dare velis, lactantibus & nondum trimulis detur octava pars doſis, qui vero trimuli, decimum tamen ætatis annum nondum exceſſerunt, iis quarta pars ſatis erit: X. ſupergreſſis ſed nondum quindecennibus tertia: Ab anno XV. ad XX. dimidia. Quæ m. delicatis ſenibus & gravidis ſufficiet. Robuſtioribus à XX. ad LX. annum doſis ſolita, *vid.* Helvetius *pag.* 17.

CAP. IV.

CAP. IV.

DE FORMA MODOQUE EXHIBENDI.

§. I.

CÆterum ut in omnibus medicamentis draſticis & efficacioribus cautela opus eſt & circumſpectione, ita, non obſtantibus iis, quæ hactenus de miris remedii hujus utilitatibus & commodis dicta ſunt, nemini ſuaderem absque inſigni præmeditatione & conſilio prudentis Medici eo temerè abuti, cùm, ut reliquis omnibus vomitoriis commune, violento motu agat; Hinc antea citatus Helvetius methodum utendi novó hoc remedio contra diarrhœas, dejectiones ſanguinolentas & dyſenteriam Lingua Gallica typis nuper expreſſit, ſuppreſſo tamen medicamenti nomine, quod nemini niſi unicæ Regiæ Majeſtati ſe aperuiſſe ſcribit; Quæ variis tamen vanisque circumſtantiis & ambagibus eſt larvata, unde methodum hanc minus naturalem, ſed occultandi medicamenti causâ editam eſſe, ſincero animo & juſto dolore manifeſtavit Dn. Grenerius *in animadverſionibus ſuis brevibus in methodum Helvetianam*, ubi quoque primam medicamenti hujus productionem ſibi vindicat.

II.

Primò ergo omnium ponderandum, an è re tum ægri, tum ipſius Medici ſit exhibere hoc remedium? Dantur enim caſus, ubi meritò ab eo abſtinere decet, ne remedio novitate forte jamdum ſuſpecto enecaſſe videamur eum, quem ſors aut natura occiderat. Fieri hoc poſſet in iis, quibus nimia mali diuturnitate delirium, ſingul-

ſingultûs, vomitus cum tenſione dolorifica in infimo ventre dejectionibusque fæci vini aut loturæ carnium ſimilibus, cadaveroſi odoris, oborta ſunt, quæ cum certa indicia ſint gangrænæ, inteſtina corripientis, hinc fruſtra illos ſalutem ſperaturos cenſet citatus Helvetius, qui & Phthiſicos atrophia laborantes, Hydropicos eosque quibus inſignis jam corruptio in infimo ventre accidit, à numero ægrorum hac arte ſanabilium excipit, quoniam fluxus ventris his ſuperveniens caloris nativi extinctionem & propinquam mortem indicare, in praxi obſervatur. Itaque ab hoc remedio dilationem aliquam, morbi curationem verò neutiquam ſperare poterunt.

III.

Rebus autem & viſceribus adhuc integris feliciſſimè & cum certa reconvaleſcentiæ ſpe adhiberi poterit, & quidem in ſubſtantia, quâ inſtar aliorum ſpecificorum, China Chinæ, v. g. plus agit, quàm per varias & quandoque juſtô curioſires præparationes; licet nullus dubitem è cortice (in quo ejus virtus ferè reſidet) reſinam aliquam, tincturam aliaque obtineri poſſe. Quam primum ergò ad dyſentericum vocatus fuerit Medicus, ſtatim præſcribat ſequens:

Rec. *Rad. Ipecuanh. præpar.* ℈j.

D. in ▽ *plantaginis* aut *tormentillæ*.

Quodſi à prima doſi non ſiſtatur fluxus, alterâ die manè ſecunda repetatur, & ſi opus, tertia quoque perendie; hac omnes curantur ægri, ſi alioquin malum adhuc ſanabile exiſtat. Poſt abſolutos vomitus, quos ciet, aut ſtomachicum aliquod, juxta methodum Helvetii & Pometi detur, quô ſtomachi & inteſtinorum tonus reſtitu-

ſtiruatur, aut ductu Sydenhamii paregoricum, quod propinatô mane vomitorio, tempore veſpertino dari jubet. Helvetius extollit Elixir ſuum ſtomachicum è ſantalo rubro, terra catechu & aromaticis paratum, cujus tamen loco ſimpliciſſimum panem toſtũ cum vino Hiſpanico, poſt paſtum aſſumptum, laudat Grenerius. Pomet ſequentem potiunculam habet

Rec. ▽ *ſcab.*
card. bened. ana ℥iß.
conf. de hyacinth. ℥j.
⊖. *abſinth.*
C. C. præp.
corall. rubr præp. ana ℈j.
Syr. fl. tunic. vel *abſinth.* ℥j. *M.*

Quandoque huic aut ſyr. papav. alb. aut laudanum opiatum felici cum ſucceſſu addit. Quod autem vomitum, qui ex medicamento imminet, evitari & ſupprimi velit Helvetius, falsò (obſervante Grenerio) præcipitur, cùm vomitus effectus ſit remedii naturalis, ita quidem ut mali ominis ſit, ſi poſt aſſumtionem medicamenti hujus nec motus, nec anxietas, nec vomitus, nec ſedes, nec nauſea ſequantur, cum æger tunc utplurimùm pereat, quia Natura ejus ſuccumbit, ut non poſſit agere in medicamenta, nec medicamenta in ipſam, id quod & in aliis vomitoriis ☿tis obſervavit Hermannus in MSS.

IV.

Sin vero grave fuerit ægris in pulvere & ſubſtantia radicem hanc aſſumere, ut palato eorum aliquid demus, ſequenti modô infundi poterit:

Rec.

Rec. *Rad. Ipecuanhæ* ℥ij. infunde vin. rubr. ſtent in loco calido per noct. mane col. exhibe.

Dum verò plane reſpuunt & ore haurire prorſus nequeant, in forma clyſteris quoque applicari poterit, ut in Gallia fieri ſolet, hac ratione,

Rec. *Rad. Ipecuanhæ* ℥ß.
vel ʒiij.
tere in pulv. M. c. *Decoctô* & injice tepidè.

CAP. V.

DE SUCCEDANEIS IPECUANHÆ & DIÆTA ſub curâ obſervanda.

§. I.

QUid tandem, ſi, vel ob defectum, vel nimium Ipecuanhæ pretium, hæc medendi methodus in cura Dyſenteriæ adhiberi nequeat? Annon è domeſticis noſtrisque in terris creſcentibus ſimplicibus illi quædam ſurrogari poterunt? Sane ſi vim ejus ſpecificam conſideres, vix ac ne vix quidem de ſimili ſuccedaneo cogitare licet. Neque triplex illa facultas, emetica ſcil. adſtringens & bezoardica, in uno eodemque ſimplici facilè occurret. Nihil tamen impedit, quò minus in effectu haud abſimile compoſitum illi ſubſtituamus, quod facili operâ obtinebis, ſi radici tormentillæ, quæ & adſtringit & bezoardica eſt, vomitorium aliquod maritemus, ſequenti modo:

Rec. *Rad. torment.* ʒß.
Tartar. emet. gr. ij.
ther. cæleſt. gr. ij. M. D.
pro doſi.

 Cum

Cum enim potiſſimus Ipecuanhæ effectus ſit, ſaburram morboſam per vomitum excludere, nullus dubito, quin aliud emeticum ſimilem edat effectum, dummodò tempore legitimô adhibeatur.

§. II.

Jam quæſtio ſuboritur, an in Dyſenteria quoque conveniant emetica vulgaria ? Si Scriptores Practicos eorumque Syſtemata inſpicias, videtur, quod non: Pauci enim vomitoriorum in hoc morbo curando mentionem faciunt. Verùm ſi uſlibi, ſane hîc locum invenire exiſtimo querelam Celeberr. Dn. Ludovici, qui plures ex intermiſſione emeticorum interire credit, quam ex illorum uſu. Vomitum autem in Diarrhoeis & Dyſenteriis ſummoperè conducere, ex *Aphor.* 15. *ſect.* 5. Hippocratis apparet, in quo non tantùm vomitum ſpontè ſupervenientem, ſed & arte concitatum comprehendi, Guil. Piſo non ſine cauſa ſtatuit. Imo ipſa Experientia hujus ſubſcribit judicio, cùm Feliciſſimus Sydenham, Anglorum quondam Machaon, in fluxibus alvi ſymptomaticis, ſub curſu febrium ſupervenientibus, vomitoria cum euphoria inſigni dederit & Excell. Dn. Præſes omnibus aliis irritis ſolo Tartari emetici uſu Dyſentericum reſtituerit, ut ex obſ. *Ann.* 2. *Dec.* 2. *Miſcell. Acad. Germ. curioſ.* inſerta apparet. Quid quod & Ratio id ſuadeat, quùm ſaburra illa dyſenterica in confiniis ventriculi ſi non generetur, ad minimum ſegregetur, unde nauſea eaq; ſalutaris, cùm teſte ſæpius allegato Pometo, in *Appendice operis ſui*, nulli unquam, quibus poſt aſſumtionem medicamenti nauſea moleſta non fuit,

recon-

reconvaluerint. Id quod ſidem ipſi facit, ventriculum non tantùm hoc in morbo à ſaburrâ peregrinâ obrutum eſſe, ſed & M. S. per glandulas, eundem non minus, quam totum tractum, qui primarum viarum nomine venit, inveſtientes, ſeroſitates quamplurimas deponere, quæ ſalia heterogenea & inæqualia, morbum huncce producentia eò devehunt; hæc vero ſi in eo non deturbentur, ſed in M. S. reſtitent, alios morbos quandoque graviores inducere valent.

III.

Quodſi autem nonnulla ſint, quæ vomitum aut diſſuadeant, aut planè prohibeant, methodo hactenus receptæ inſiſtere & in Dyſenteria benigna Rhabarbarum, toſtum prius, abhinc appropriata ſimul & anodyna: In Maligna vero Bezoardica ſtatim & more Recentioribus recepto opiata propinare poterimus, quo miaſma illud Dyſentericum, quod per vomitum excludi non poterat, aliorſum reducatur, & antequam ad inteſtina præcipitetur, per poros cutis exterminetur. Hunc in finem Illuſtris Wedelius, (cujus benevolæ, qua Jenæ fruebar, manuductionis in omne ævum piè recordari licebit) Tincturam bezoard. cum Eſſ. anodyna ſtatim exhibet, qua ſola innumeros dyſentericos ſe conſervaſſe teſtatur in ſua *Opiologia*. Excell. Dn. Præſes olim præſentaneam expertus eſt theriacam Ludovici aliquantulum camphoratam ac opiatis junctam.

V.

Quamcunque tandem methodum quis ſibi eligat in hocce morbo domando, nunquam tamen non DIÆTAM ſimul convenientem & ſtrictam imperet neceſſe eſt.

Tenuis itaque & parca, ut in omnibus acutis, ita hic quoque locum habet; corpora ſiquidem impura quo magis nutriveris, eo magis læſeris *aph.* 10. *Sect.* 2. Nocent ſummoperè acida, ſalita, acria. Proſunt ſucculenta & mucilaginoſa. In potu ſumatur Ptiſana aut Decoct. Thee aut ſimile; fugiatur frigidus cane pejus ac angue. Nec frequenter nimis bibendum, ne ſtomachi tonus relaxetur. Sufficit gargariſmis os eluere, ſi quando calor & ſitis urgeat, vel alio modo ipſam fallere; fugiatur aer fracidus & frigidus. Animus componatur ad tranquillitatem, ne affectibus vehementioribus rapiatur in diverſum, qui ſanguinem jamdum in mixtura ſua turbatum magis commovere Archæumque in furorem agere poſſent.

T A N T V M.

COROLLARIA.

I.

Narcotica (in ſpecie Opium) ſunt aphrodiſiaca.

II.

Et per conſuetudinem vim narcoticam amittunt.

III.

Juncta ſibi purgantia felicius agunt, quam ſigillatim exhibita.

IV.

Terrea adſtringunt alvum & ſolvunt retentam.

V.

V.

Phthiſin halitu ſpiritus appropriati, inſpirando ad pulmones delato, curabilem eſſe, ratio dictitat.

VI.

Optima infantum (præter Clyſteres) remedia ſunt laxantia & abſorbentia.

VII.

Hydropem, imo ipſum Empyema pectoris, per Diuretica ſanari teſtatur experientia.

VIII.

Dubito an vulnera cordis ſine ulla exceptione ſint lethalia.

IX.

Tendines muſculorum, imo ipſi nervi læſi & reſciſſi reſtituuntur, ſalvo motu partis affectæ.

X.

Epilepſia Idiopathica ſolo cauterio actuali capiti rite applicato quandoque tollitur.

XI.

Signa Virginitatis usquedum ignota.

Præ-

Præ-Nobili & Clariſſimo DN.

RESPONDENTI

S. D.

PRÆSES.

C*OElum non animum mutare, qui (ut in proverbiô eſt) trans mare currunt, Tuo POLITISSIME DN. KNEVSELI, exemplô mihi conſtat. Tantum enim abeſt TE priſtinum (quô* Beatiſſimum DN. Parentem *examuſſim imitaris) animi candorem in exteris immutaſſe, ut potius inde Redux majora ſinceritatis infucatæ, ſedulitatis morumq; elegantiæ documenta Nobis dederis.* Sinceritatem *quidem eô probas, quòd, ut ſtipulatus eras, relictis aliorum pulpitis, in hâc Academiâ Studio Tuo Medico, quod ante ſexennium & quod excurrit, ſub manuductione meâ cœperas, gloriosè colophonem addere malueris.* Sedulitatem *Tuam Studiorumq; fervorem* in Belgiô *nunquam non deprædicârunt HERMANNI, BIDLOVII, VOLDERI, SENGVERDII, DECKERI, RVISCHII, CYPRIANI:* in Saxoniâ *VVEDELII, SLEVOGTI, HAMBERGERI.* Sedatam vitæ morumque elegantiam *depereunt omnes, quotquot amicitiâ Tuâ & conſuetudine unquam gaviſi ſunt, aut etiamnum familiariter utuntur, quibuscum, ſi bene mihi conſcius ſum, ne ullâ quidem vice heîc in gratiam rediiſti. Hinc quos ob ſtudia Tua laudatiſſima fortè invidos habere poteras, inter ſpiſſa propediem gratulantium vota Applauſores obſervabis omnes, ſi quando LVDOVICIANA Noſtra dudum promeritos TIBI* Honores Doctorales *conferet, de quibus æquè ac præſenti* Specimine *in anteceſſum ex animô TIBI gratulor, fauſtaque quævis apprecor.* Vale. *Dabam è Muſ. d. 27. Febr. A. 1698.*

F I N I S.